

IZJAVA ZA JAVNOST

Za vsakovrstno rehabilitacijo je pomembno, da se zgodi čim prej in da se dogaja lokalno. Programi pomoči na delovnem mestu so dokazano eden od najbolj uspešnih načinov rehabilitacije.

ŠENT – Slovensko združenje za duševno zdravje v sodelovanje s ŠENTPRIMO je včeraj, v četrtek 22.3.2018 organiziral posvet ZAPOSLOTVENI PROGRAMI – VKLJUČEVANJE TEŽJE ZAPOSLOJIVIH NA TRG DELA. Posveta se je udeležilo preko 40 udeležencev.

V uvodu je vse prisotne pozdravila Marjeta Ferlan Istinič iz MDDSZ, Direktorat za socialne zadeve, ki je poudarila, da je kakovost storitev in programov v največji meri odvisna od ljudi, ki delajo v teh programih. Ključna da je kakovost odnosov med izvajalci in uporabniki, upoštevanje individualnih potreb, ustvarjanje zaupanja. Ministrstvo ima v planu nove javne razpise za ciljne skupine na področju duševnega zdravja.

Na začetku je Ksenija Bratuš Albreht predstavila projekt CCTP: projektno partnerstvo, glavne aktivnosti in rezultate. Izpostavila je predvsem Usposabljanje za delo z ranljivimi skupinami v skupnosti, predstavila program izobraževanja, njegovo evalvacijo ter načrte za prihodnost.

V prvem delu posveta je Andreja Jordan, strokovna vodja programa Mreža stanovanjskih skupin, ki je tudi organiziral posvet, na kratko predstavila ŠENT, ki ravno letos obeležuje 25-letnico delovanja in je posvet le eden od dogodkov v čast te obletnice. ŠENT ima trenutno 11 stanovanjskih skupin, 2 leti pa izvaja program t.i. odprte stanovanjske skupine, kjer posamezniki živijo individualno v stanovanju in pomoč dobijo, ko jo potrebujejo. Gre za osebe, ki so cilje programa Mreža stanovanjskih skupin že prerasli oz dosegli. Namen programov ŠENT-a je predvsem izboljšati komunikacijo med izvajalci storitev ter uporabnikom omogočiti sodelovanje pri oblikovanju programov. Cilji programov pa so: psihosocialna rehabilitacija, zaposljivost in zaposlovanje, večanje kvalitete življenja, boljše duševno zdravje ter preventivna dejavnost.

V nadaljevanju je moderatorka Mateja Alegro poudarila, da se delež invalidnih skupin prebivalstva povečuje in da je vedno vprašanje delodajalcev, zakaj bi zaposlili ranljive skupine. Ustavi se po navadi že na začetku in sicer zaradi strahu, zaradi ne sprejemanja drugačnosti. Čeprav pomenijo lahko ranljive skupine za delodajalce veliko raznolikost in pripomorejo k kakovosti in ne obratno.

Ksenija Bratuš Albreht iz ŠENTPRIME, naslednja gostja na posvetu je prav tako izpostavila, da smo v zelo negotovem času, ko ranljivost ni zaželeno. Vendar pa sta ravno delo in ljubezen, kot je rekel že Freud, 2 stebra človeštva. V praksi pa se kaže, da vsi nikakor nimajo enakih pravic oz. dostopa in možnosti do zaposlitve, do dela. In to ključno vpliva na duševno zdravje ljudi, saj je struktura časa pri nezaposlenih problematična. Na voljo imajo namreč veliko

prostega časa, ki jim ne predstavlja več dobrine, ni več gonilna sila, temveč bolj vzrok za apatijo. Ljudje, ki so zaposleni se pogosto s svojim poklicem tudi identificirajo, imajo neko socialno mrežo na delovnem mestu, dobijo plačilo, so torej finančno samostojni. Brezposelni spet so brez te identitete, brez plačila... Pomanjkanje oz. odsotnost vsega naštetega pa vodi do slabše samopodobe, izogibanja socialnih stikov, občutka sramu, občutkov ničvrednosti in nenazadnje težav v duševnem zdravju. To pa prinese začaran krog med boleznijo in zdravjem.

Bratuševa je naštel še programe na obalno–kraškem območju namenjene zaposlovanju težje zaposljivih, vendar glede na potrebe je teh možnosti veliko premalo. Izpostavila je program zaposlitvene rehabilitacije, ki je izredno kakovosten in bi bil »uporaben« za vse, ne samo za težje zaposljive. Mreža izvajalcev oz. delodajalcev, ki želijo delati z ranljivimi skupinami se sicer širi, z vsako novo vključitvijo, ki je vedno individualno prilagojena. Izrednega pomena pri osebah s težavami v duševnem zdravju je čim prejšnja vključitev ter »izobraževanje« delodajalcev ter splošne javnosti o duševnem zdravju. Z optimizmom je pozdravila tudi nov program t.i. Prehod, namenjen mladim ranljivim skupinam do 29 leta. Posvet se je nadaljeval s prispevkom dr. Aleksandre Tabaj iz URI Soča, ki je predstavila izsledke analize vključenosti v program socialne vključenosti, ki je na voljo tistim, ki dobijo odločbo o nezaposljivosti (manj kot 30% delovne zmožnosti). Raziskava je pokazala, da je kar polovica vprašanih odločbo o nezaposljivost sprejela s težavami in še vedno upajo, da se bodo vseeno lahko spet zaposlili. Poleg tega je razvidno, da je na prvem mestu po pomembnosti vključitev v program, šele na drugem mestu pa finančna plat. Vključenim je pomembno, da niso sami doma, da so si pridobili prijatelje, da delo dobro opravijo, so bolj samostojni v življenju ipd. Med težavami pa so vprašani izpostavili: dejstvo, da niso zaposleni in ne dobivajo plače ter niso upravičeni do nagrade v času dopusta ali bolniške odsotnosti, da so izvajalci oddaljenim in imajo težave z dostopnostjo, da se ne morejo vključiti v druge programe zaposlovanja.

Prvi del posveta je zaključila Tanja Vatovec iz ZRSZ, območna služba Koper, ki je povedala, da posebej število oseb s težavami v duševnem zdravju ne beležijo, se pa pri svojem delu velikokrat z njimi srečujejo. Poudarila je, da se je trg delovne sile spremenil in da raste povpraševanje po delavcih, od leta 2015 delodajalci tudi raje zaposljivo ranljive skupine. Kot predhodnica Bratuševa se je strinjala, da je možnosti za vključevanje težje zaposljivih na obali občutno premalo in pohvalila projekt »Prehod«.

V drugem delu je predsednica ŠENT-a, izr. prof., dr. Vesna Švab predstavila Resolucijo Nacionalnega programa duševnega zdravja za 2018-2028 in poudarila ključno, že prej omenjeno dejstvo, da je za vsakovrstno rehabilitacijo pomembno, da se zgodi čim prej in da se dogaja lokalno. Enak cilj ima tudi resolucija, se pravi približati programe pomoči v lokalno okolje, prav tako sredstva in kadre, ter povečanje dostopnosti. V tem se omenjena resolucija bistveno in ključno razlikuje od prejšnji programov duševnega zdravja. Poudarila je še, da so programi pomoči na delovnem mestu dokazano eden od najbolj uspešnih načinov rehabilitacije. Kar 60 % vključenih v te programe se lahko vrnejo na trg dela, to so veliki učinki in to je treba upoštevati. Zaključila je, da sicer programi zaposlitvene rehabilitacije potrebujejo oz. zahtevajo neka sredstva, se pa neizmerno splačajo.

Posvet se je končal z okroglo mizo vseh naštetih, priključila se je še Erika Tul Skok iz CSD Koper.

Sklepi posveta so:

- Za vključitev v program zaposlitvene rehabilitacije je pomembno, da poteka v realnem delovnem okolju, in da se vključitev zgodi čim prej;
- Vsi CSD naj bodo enotni glede izplačevanja in višine nadomestil, saj velja en zakon, samo tolmačenje je različno. S tem pa pride potem tudi do primerjav uporabnikov med sabo in vprašanja motivacije – kaj se bolj splača biti doma ali se vključiti;
- Prostovoljnega dela in zaposlitvene rehabilitacije ne moremo primerjati;
- Ni možnosti za pravočasno in primerno vključitev na vseh območjih Slovenije, osebe predolgo čakajo;
- Na zavodu za zaposlovanje je premalo ponudb za 4 urni delovnik;
- Sodelovanje različnih služb in povečanje števila služb na področju regije, povečanje preventivnih služb, večja dostopnost je potrebna;
- V programu socialne vključenosti bi si želeli mrežo delodajalcev, to bi lahko rešili tako, da bi izvajalec zaposlitvene rehabilitacije imel tako dodatno storitev ;
- V programu socialne vključenosti manjka individualna obravnava - mentorstvo,
- Prejemniki sredstev s strani ZPIZ-a in vključeni v programe zaposlitvene rehabilitacije naj bi bili upravičeni vsaj do razlike;
- Pri programu socialne vključenosti je težava v pokrivanju nagrad, saj niso na trgu dela, večjih kooperantskih dela pa ne dobijo, ker imajo tu prednost zaposlitveni centri in invalidska podjetja;
- Potrebno bi bilo spremeniti zakon, da bi lahko tudi tisti, ki nimajo statusa invalida vstopili v program zaposlitvene rehabilitacije. Sicer je to diskriminacija in svojevrstna stigma.

Želimo, da bi informacija o našem posvetu preko vaših medijev dosegla čim večje število ljudi in se vam že vnaprej zahvaljujemo za pomoč.

ŠENT – Slovensko združenje za duševno zdravje in ŠENTPRIMA – zavod za rehabilitacijo in izobraževanje

Kontakt:

Nives Jakopin Zupančič, ŠENTPRIMA, info@sentprima.com

Barbara Dolničar Teul, ŠENT, barbara.dolnicar@sent.si

Erasmus+

